

İdeolojik Aygıtlara Dipnot: KAMU SPOTLARI

İçeriği Yazan: [İlker EKİCİ](#) [1] Zaman: Pzt, 09/09/2013 - 18:48

Yazar Bloğuna Ekle: Yazarlar Bloğunda Görünmesin

İdeolojik aygıt tanımı Cezayir asıllı Fransız filozof Louis Althusser'e ait bir kavramsallaştırmadır. Marksizm'in 21.yüzyıla taşınmasında Gramsci kadar etkisi olan Althusser, Devletin Bastırıcı (Baskı) Aygıtları ve Devletin İdeolojik Aygıtları (DİA) kavramsallaştırmaları ile kendinden sonra gelen araştırmacılar ve bilim insanları için çok geniş bir alan açmıştır.

Bastırıcı (Baskı) Aygıtları içerisine bürokrasi, polis, ordu, yargı organları gibi kurumları alan Althusser bu aygıtların devlet ile ilişkisinde devletin ideolojisini, yaptırım gücünü yasalar çerçevesinde kullanılabilen bir aygıt olarak görmüştür. Devletin ideolojik aygıtları kapsamında ise yelpazeyi daha da açarak, sanatsal anlamda DİA, iletişimsel DİA, ibadethaneler özelinde dinsel DİA, çeşitli özel ve resmi okulları kapsayan eğitim DİA'ları ile son tür olarak da ekonomik DİA'ları inşa etmiştir.

Althusser, devletin ideolojik aygıtlarından biri olarak gördüğü medyanın, oda sıcaklığı altında kalmadığı için Türkiye şartlarında nerelere geleceğini kuşkusuz kestirememiştir. Çünkü Türkiye'deki anlatı eskinin deyimiyle "nev-i şahsına münhasır" bir hal almıştır.

Baskı aygıtları veya bastırıcı aygıtlar, daha çok kamusal alanda varlığını gösterirken ideolojik aygıtlar özel hayatın da içinde kendini gösterebilmektedir. Baskı aygıtlarının sorunlar karşısında ortaya koyduğu çözüm son dönemde gaz, cop, tazyikli su, plastik mermi gibi araçlardan ibaretken, ideolojik aygıtlar daha yukarıdan bir bakış sergilemişlerdir ki buna en güzel örnek TV'lerin penguen belgeseli yayınlamasıdır.

Penguen belgeseli yayınlamak, egemen otoritenin herhangi bir talebi olmaksızın sırf medya kuruluşunun otokontrol merakı yüzünden cereyan eden bir tavrıdır. Şüphesiz ki bir ideolojik aygıt davranışıdır. Schmidt'e atıfla istisnai durumda karar veren genel yayın yönetmeni egemen olmayı daha da ileri götürüp bunun sonucunda kahraman olmayı tercih etmişti. Ama bir başka ideolojik aygıt repliğinde olduğu gibi, sonunu düşünen kahraman olamazdı. Nitekim olaylardan sonra gelen "penguen belgeseli yayınlamaları olaya tuz biber ekmiştir" minvalindeki iktidar açıklaması artık çanların kimin için çaldığını da göstermiştir.

İdeolojik aygıtlar, genelde yukarıdaki örnekte olduğu gibi iletişimsel yönüyle karşımıza çıkar. Kimi dönem, Şirinler dizisinin sosyalizm propagandası yaptığı yönündeki sözleri göz önüne aldığımızda haklılık payları yok değil tabi. Şükür ki PEPE ile Türk Aile Yapısı (!) nın nasıl sosyalist tehlikeden uzaklaştırıldığını görüyoruz. Y kuşağının sosyalist Şirinlerine karşı 2000'lerin Pepesi.

İdeolojik aygıtların; sokak tabelalarından televizyon ekranlarına, tiyatro oyunlarından, sivil toplum kuruluşlarına varıncaya kadar bu derece hayatımızın içine entegre olduğu yerde iktidarın aldığı yüzde kırk dokuz bir başarı değildir aslında. Normal durumun yansımaları zafer diye pazarlamak da yine ideolojik aygıtlar eliyle yürüyen bir silsiledir.

Böylesine duvarlarla çevrilmiş hayatımızda "yeni" ye dair ne varsa bunların da tek merkezden dayatılması bizi söylem retorikine düşürmektedir. Yeni diye söylenen birçok kavram, eskiden

denenen ama tutmayan kavramların daha “kaliteli” bir şekilde tekrarından ibarettir.

Bu kaliteli tekrarlara örnek olarak kullanılan Kamu spotları tam da ideolojik aygıtların gücünü meşrulaştıran, ekonomik anlamda onları ayakta tutan mekanizmalar olarak dipnot görevi görmektedir.

Kamunun Spotunu İzlemek:

İdeolojik aygıtlara düşülen dipnot olarak gördüğümüz kamu spotları devletin bürokratik büyüklüğüne paralel olarak çok çeşitli alanlarda karşımıza çıkabiliyor. Sigaranın zararını göstermek için sigara yaktırmadan çekilebilecek bir filmi, deneme yanılma yoluyla bulsalar da spotların metinsel kurguları daha çok 70’lerin dram kuşağı gibi.

Kamu spotlarıyla duyarlılık yaratalım derken, duyarlılıktan anlaşılanın gözyaşı dökmek üzülmek gibi psikolojik durumlar olması son derece düşündürücü şeyler. Benzer şekilde ilk başlarda bir hanımefendinin öğle yemeğinde yediği salatayı ülkece kafaya taktığımız bir kamu spotu, Gesi Bağlarının yok olmasına kadar gidiyorsa durumun vahameti ortadadır. Tıp temelli spotların daha başarılı olduğu ise tam anlamıyla ehven-i şer. Yukarıda da dediğimiz gibi, sigaranın zararını içilen sigarayla göstermeyi devlet yapınca spot oluyor, filmin birinde kül tablasını buzlamayınca suç!

Kamu spotlarında ilk başlarda kurum içi çalışanların oyuncu olarak kullanılmasıyla güya “halktan biri” imajının verilmesi amaçlanmıştı. Oysa gerçeğin, kullanılan bütçenin kurum içinde kalması isteği olduğu ilk çekilen spotlarda açıkça görülüyordu. Sonra sonra, sanatçılar ve televizyon ekranlarında bilinen simalar ile bu imaj kırıldı, haliyle devlet baba paraya kıydı.

Devletin haklılık yönleri yok mu? Var tabii. Reklam piyasasını elinde tutan “eski” sosyalistlere devlet reklamı çekertmek gerçekten büyük cesaret. Gizli mesajı var mı, komünizm propagandasına kaçır mı gibi sorularla uğraşılacağına çal Gesi Bağlarını yeter.

Sonuç olarak,

İdeolojik aygıtlara dipnot olarak düşülen kamu spotları iktidarların dünya görüşüne eklemlenmiş küçük ayrıntılar olsa da hayatın her alanında yer bulabilecek olan, yerine göre etkili bir silah görevi gören kitle kontrol araçlarıdır. Bu sebeple kamu spotları çok daha fazla alanda irdelenip sorgulanması gereken, iktidarların dünya görüşleriyle sınırlanmaması gereken unsurlardır. Rekabeti olmayan bir alanda, çekilecek her film için kullanılacak para halkın parasıdır. Bu paranın hesabının verilebilir olması, en az filmin etkili olması kadar önemlidir.

İlker EKİCİ

ilker.ekici@politikadergisi.com

Yorumlar

- [Güncel](#) [2]
- [İç Siyasa](#) [3]

Kaynak URL (06/05/2024 - 05:29 tarihinde yazdırıldı):

<http://politikadergisi.com/makale/ideolojik-aygitlara-dipnot-kamu-spotlari>

Bağlantılar:

[1] <http://politikadergisi.com/pd-uye/ilker-ekici>

[2] <http://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/guncel>

[3] <http://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ic-siyasa>